

К. О. Чишко

Харківський національний університет

внутрішніх справ

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ» ТА «АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОСТУПОК» ЯК КАТЕГОРІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

На наш час, у доктрині адміністративного права точиться дискусія про співвідношення таких понять як «адміністративне правопорушення» та «адміністративний проступок».

Звернувшись до законодавства, зокрема до КУпАП констатуємо, що законодавець не розрізняє ці два поняття, оскільки у ч.1 ст. 9 КУпАП визначає адміністративне правопорушення як протиправну, винну (умисну або необережну) дію чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність [1]. Таку точку зору поділяє й Битяк Ю. П., який взагалі не відрізняє поняття «правопорушення» від «проступку». На його думку, ці два терміни використовуються, як синоніми і не мають принципових відмінностей.

Цікаве розмежування запропонувала А. Р. Біла На її думку, термін «адміністративне правопорушення» охоплює усі протиправні дії, що мають місце у сфері державного управління, а термін «адміністративний проступок» включає в себе тільки ті протиправні дії, за які настає адміністративна відповідальність.

З приводу цього питання ми дотримуємося точки зору В.К. Колпакова, який стверджує, що «поняття адміністративного проступку пов'язано з трансформаційними процесами у сфері кримінального права – поступовим виділенням з кримінальних правопорушень (злочинів) особливої групи діянь, які кваліфікувались як малозначущі проступки або кримінальні проступки. Проступки (малозначні злочини) за своєю правовою природою є

діянням кримінального характеру, але історично отримують назву адміністративних проступків (деліктів), як такі, що були підвідомчі органам адміністративної влади» [2, с. 45]. Що ж до «адміністративного правопорушення», то проаналізувавши певний історичний аспект В.К. Колпаков робить висновок, що цей термін бере свій початок з періоду Великої французької революції (1789-1794рр.) і пов'язує це з виникненням та розвитком адміністративної юстиції. Тому, що рішення адміністрації, які порушували права та законні інтереси громадян мали назву – «адміністративні правопорушення». Свою думку автор аргументує тим, що «адміністративний проступок» та «адміністративне правопорушення» мають різне історико-правове коріння. Перше походить з кримінального права і виникло в процесі спроб його вдосконалення шляхом розмежування різних кримінальних діянь за ступенем суспільної небезпеки. Таким чином, в кінці XVII – XVIII ст., почали виділяти злочини, як вчинки з високим ступенем суспільної небезпеки та проступки або делікти, як малозначні злочини. Дана класифікація прижилася в багатьох Європейських країнах. А згодом, в процесі розвитку російського кримінального законодавства, малозначні проступки почали називати «адміністративними проступками». Певним переломним моментом став Жовтневий переворот 1917 року. Цей період В.К. Колпаков, визначає як момент після якого, зазначені терміни поступово почали застосовуватися як синоніми. [3, с. 21-23].

Заслуговує на особливу увагу думка В. Б. Авер'янова, який у своїх наукових працях щодо сутності вищезазначених понять співвідносить «адміністративне правопорушення» та «адміністративний проступок» як частину і ціле. На його думку, якщо стверджувати, що «адміністративне порушення» та «адміністративний делікт» - поняття тотожні, то виходить, що вона може настати за порушення загальнообов'язкових правил, які регулюються нормами різних галузей права, але за умови, що вони тягнуть адміністративні санкції, які містяться в статтях Особливої частини КУпАП. Можна зробити висновок, що адміністративний проступок - це лише ті діяння, за які КУпАП

закріплено адміністративну відповідальність. Тобто, за своїм специфічним змістом адміністративний проступок виділяється серед всіх інших адміністративних правопорушень.

Отже, більшість вчених все ж таки приймають точку зору, щодо розмежування «адміністративного правопорушення» та «адміністративного проступку», але це розмежування проводять зовсім по-різному.

В загальній теорії права правопорушення поділяється на злочини та проступки, а вже серед проступків виділяють адміністративні, цивільно-правові, дисциплінарні та інші. Розглядаючи наведене з урахуванням проведення сьогодні реформи кримінальної юстиції та ідею впровадження в практику Кодексу про кримінальні проступки, ми вважаємо, що не має необхідності «переносити практику кримінального права на адміністративне». Оскільки злочини та кримінальні проступки будуть відрізнятись за ознакою суспільної небезпечності на: небезпечні та менш небезпечні, а будь-які адміністративні правопорушення самі по собі є мало небезпечними. Ми вважаємо, що у розмежуванні адміністративного правопорушення та адміністративного проступку немає а ні теоретичної, а ні практичної необхідності, а вищезазначена думка В.Б Авер'янова про співвідношення адміністративного правопорушення та адміністративного проступку, як частини та цілого – є приводом для подальших наукових розробок.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: від 07.12.1984 р., № 8074-10-ВР // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122, 1123, з наст. змінами [Електронний ресурс]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/stru/paran60#n60>.
2. Самбор М. А. Правопорушення та проступок: до питання співвідношення понять в умовах розвитку законодавства про адміністративні та кримінальні правопорушення / М. А. Самбор // Юридична наука . – 2013. – № 8. – с. 39-48.
3. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): [навчальний посібник] / В. К. Ківалов – К.: Юрінком Інтер, 2008 – 256 с.